

II OSA

NYKYAJAN POLITIIKKA

MIKÄ MERKITYS ON KOMMUNISTISELLA MANIFESTILLA NYKYAJAN KANSAINVALISELLE TYÖVÄEN- LIIKKEELLE

I

Tutkiessaan yhteiskunnallisen kehityksen lakeja ja liikkeellepanevia voimia Marx ja Engels saivat selville, että proletariaatille kuuluu maailmanhistoriallinen kutsumus: että siitä on tuleva koko työtätekevän ihmiskunnan vapauttaja kapitalismin orjuudesta, uuden, kommunistisen yhteiskunnan luoja. Tämän suurista suurimman edistysaatteen he esittivät Kommunistisessa Manifestissa laajana kommunistisen puolueen teoreettisena ja käytännöllisenä ohjelmana.

Tässä Manifestissa esitettiin proletariaatin luokaluonne aivan uudelta kannalta, joka oli jäänyt kokonaan huomaamatta Saint-Simonilta, Fourier'ltä, Robert Owenilta ynnä muilta utopististen järjestelmän keksijöiltä. Utopistit esittivät proletariaatin vain kärsivänä luokkana, jota kohtaan he koettivat herättää yleistä sääliä. Kommunistisessa Manifestissa proletariaatti ensi kerran sai nähdä todellisen luonteensa ja merkityksensä historiassa toimivana luokkana. Manifestissa osoitettiin, että köyhälistö, proletariaatti, on sorrettu, porvariston tunnottomasti riistämä luokka, mutta se ei ole avuton, kurja kärsijä, vaan se on taistelijaluokka, vallankumouksellinen luokka.

"Sen taistelu porvaristoa vastaan", sanotaan Manifestissa, "alkaa jo samalla kuin sen olemassaolokin." "... Teollisuuden

kehittyessä proletariaatti ei ainoastaan lukumäärältään kasva; se kasaantuu suuriin joukkoihin, sen voima kasvaa, ja se tulee yhä enemmän tuntemaan tämän voimansa."

Kehittäen työväenluokassa sen kasvavaa voimantuntoa Manifesti osoittaa, että proletariaatin heikkous on työläisten hajanaisuudessa ja sen voima on yhteenliittymisessä. Proletariaatin järjestyneisyyden kasvua edistää teollisuuden jatkuva kehitys, joka "saa työläisten keskinäisestä kilpailusta johtuvan hajaantumisen väistymään heidän vallankumouksellisen yhtymisensä tieltä". Lopulta luokkataistelun kehitys johtaa siihen, että porvarillisen yhteiskunnan sisällä käytävä "enemmän tai vähemmän peitetty kansalaissota", kuten Kommunistinen Manifesti selittää, "muuttuu avoimeksi vallankumoukseksi, ja proletariaatti perustaa oman valtansa väkivalloin kukistamalla porvariston".

Kommunistisessa Manifestissa julistetuilla suurilla kumouksellisilla aatteilla on ollut tavattoman nostattava vaikutus kansainväliseen proletariaattiin. Itse elämä on täysin vahvistanut, että nämä aatteet ovat oikein heijastaneet yhteiskunnallisen kehityksen uusia tarpeita. Kommunistinen Manifesti on vuodesta vuoteen ja vuosikymmenestä toiseen herättänyt kaikkien maiden proletaareja tietoisuuteen työväenluokan suuresta historiallisesta kutsumuksesta. Se on ohjannut miljoonia työmiehiä ja työläisnaisia oikealle tielle, leppymättömän luokkataistelun ja taisteluyhteyden tielle. Se on opettanut heitä määrätietoisesti pyrkimään vallankumoukseen ja kasvattanut heissä uskoa luokkansa voimiin, luokkansa, joka on määrätty pääsemään voittajaksi taistelussa riistäjäluokkia vastaan.

Kun oli kulunut 70 vuotta Kommunistisen Manifestin ilmestyttyä, tuli siinä julistettu aate proletaarisen vallan-

kumouksen mahdollisuudesta ja välttämättömyydestä täydelleen toteutetuksi laajassa valtakunnassa, joka käsitti kuudennen osan koko maapalloa.

Nousten päättäväiseen ja rohkeaan taisteluun kommunistisen puolueensa, Leninin ja Stalinin puolueen johdolla, Venäjän työväenluokka sai voiton suuressa sosialistisessa Lokakuun vallankumouksessa, kukisti kapitalismin, perusti oman valtakuntansa, maailman ensimmäisen sosialistisen neuvostovaltion ja sitten yhä edeten sai rakennetuksi sosialistisen yhteiskunnan sekä täydelleen lopetetuksi riistäjäluokat Neuvostoliitosta.

Tätä nykyä, jolloin on kulunut kokonainen vuosisata Kommunistisen Manifestin ilmestyttyä, kuuluu porvarillisista maista ääniä, jotka itsepintaisesti uskottelevat, ettei tällä asiakirjalla muka ole enää ajankohtaista merkitystä, vaan pelkästään historiallinen arvonsa. Ne uskotelijat ovat työväenliikkeen vihollisia, epärehellisiä ja pelkurimaisia vihollisia, jotka pelkäävät Manifestin elävää vallankumouksellista kieltä. He toivoisivat voivansa piiloittaa koko Manifestin jonnekin historiallisen arkiston holveihin. Mutta mahdotonta on piiloittaa mihinkään niin sytyttävää, tulenpalavaa ainetta, kuin on tämä proletaarisen vallankumouksen leimuava soihtu.

Kaikissa maissa, missä on vielä säilynyt porvariston valta, Kommunistinen Manifesti nykyäänkin yhä jatkaa voimaltaan ehtymätöntä vallankumouksellistavaa vaikutustaan työväkeen ja työväenliikkeeseen. Tällä vaikutuksella on nyt erityisen tärkeä ajankohtainen merkitys porvarillisen demokratian maissa, missä työväenliike on oikeistososialistien petturuuden johdosta kahtia hajonnut ja missä porvaristo voi taistelussaan proletariaattia vastaan nojata työväenliikkeessä olevaan reformistiseen suojeluskuntaansa.

Onhan selvää, että poliittinen taistelu reformisteja, oi-

keistososialisteja vastaan, niiden paljastaminen imperialismin käytyreiksi ja niiden eristäminen järjestyneen työväen pääjoukoista on nykyään Länsi-Euroopan maissa välttämättömimpänä ehtona saadaksemme työväen taisteluasemat ja voitontoiveet yhä enemmän vahvistetuiksi. Mutta juuri tähän taisteluun sopii erikoisen arvokkaaksi aseeksi Marxin ja Engelsin luoma Kommunistinen Manifesti, jonka aatteita imperialismin kaudella Lenin ja Stalin ovat nerokkaasti kehittäneet ja rikastuttaneet.

Johan Kommunistinen Manifesti paljasti konservatiivisen eli porvarillisen sosialismin, josta nykyajan porvarillinen sosialismi ei poliittiselta pääluonteeltaan paljoakaan eroa. Kuinka monet nykyisten "sosialististen" ministerien ja ammattiliikereformistien puheet elävästi muistuttavat niiden porvarillisten sosialistien pyrintöjä, jotka Kommunistisen Manifestin sanojen mukaan koettivat "saada työväenluokan suhtautumaan kielteisesti kaikkeen vallankumoukselliseen liikkeeseen todistelemalla, että sille ei voi olla hyötyä mistään poliittisista uudistuksista" (esim. sellaisista, kuin meidän päivinämme on toteutettu kansandemokratian maissa. — O. K.), vaan ainoastaan jonkinlaisista aineellisen elämän muutoksista, "joiden johdosta pääoman ja palkkatyön välinen suhde ei lainkaan muutu".

Johan tämä Kommunistisessa Manifestissa oleva selitys tarjoaa vankan periaatteellisen pohjan nykyajan sosialidemokraattisen, labouristisen ja ammatillisen reformismin paljastamiseksi sekä Länsi-Euroopan maissa että Amerikassa.

Kun Englannin porvariston labouristinen henkivartija Clement Attlee puheissaan uskottelee aikovansa porvariston suostumuksella toteuttaa näennäisen "demokraattisen sosialismin" järjestelmää, niin hänen uskottelunsa

luhistuu kuin nuolen lävistämänä, jonka Kommunisti-
nen Manifesti laukaisee seuraavin sanoin:

"Porvarisocialistit tahtovat säilyttää nykyaikaisen (porvaril-
lisen, — O. K.) yhteiskunnan elinehdot, mutta ilman näistä
elinehdoista välttämättä johtuvia taisteluja ja vaaroja . . .
Kehoittaessaan proletariaattia toteuttamaan sille suosittamansa
järjestelmän, . . . se (porvarillinen sosialismi, — O. K.) itse asia-
sa vaatii proletariaattia vain pysymään nykyisessä yhteiskun-
nassa, mutta luopumaan vihamielisestä kannastaan sitä koh-
taan."

Kun taas Ranskan sosialistien johtomies Leon Blum
soimaa kommunistista puoluetta väittäen sen pyrkivän
lopettamaan "persoonallisen vapauden", niin Manifesti
ottaa hänet valheesta kiinni osoittamalla, ettei kommu-
nistinen puolue, vaan porvaristo "on muuttanut ihmisen
persoonallisen arvon vaihtoarvoksi"; ei ainoastaan työ-
läiset vaan myös "lääkäriin, juristin, papin, runoilijan ja
tiedemiehen se on muuttanut ostettavissaan oleviksi
palkkatyöläisiksi".

"Porvarillisessa yhteiskunnassa", — korostaa Manifesti, —
"pääoma on itsenäinen ja persoonallinen, kun sitävastoin toi-
miva yksilö on epäitsenäinen ja persoonaton. Ja näiden suh-
teiden hävittämistä porvaristo nimittää persoonallisuuden ja
vapauden hävittämiseksi. Ja syystä kyllä. Sillä kysymys on
juuri porvaripersonallisuuden, porvarillisen itsenäisyyden ja
porvarillisen vapauden lopettamisesta."

Leon Blum ei maar tämänkään jälkeen lakkaa saar-
naamasta omaa valhesosialismiaan, joka muka säilyttää
"persoonallisen vapauden". Mutta yhä laajemmat työ-
läisjoukot Ranskassa oman kokemuksensa nojalla jo va-
kuuttuvat siitä, ettei koko Leon Blumin "sosialismi" ole
muuta kuin naamiaispuuku, johon hän koettaa verhota
nykyisen porvarillisen yhteiskunnan, missä ministeri-
socialistit suojelevat fasististen salaliittoilijain vapautta,
mutta työväen ryhtyessä lakkoliikkeeseen panevat poli-

sivoimat verisesti kuristamaan työläisten persoonallisuutta ja vapautta, kuten tapahtui viime syksynä Ranskassa.

Oikeistososialistit kaikkialla uskottelevat maansa porvarillisen valtiovallan olevan jonkinlaisen luokkain yläpuolella hallitsevan valtion. Kommunistinen Manifesti hajoittaa tämänkin valheen julistamalla:

"Nykyaikainen valtiovalta on vain komitea, joka hoitaa koko porvariluokan yhteisiä asioita."

Imperialististen valtioiden nykyisellä kehitysasteella tämä hallitseva "komitea" on, kuten tunnettua, kokonaan monopolipääoman käsissä.

Oikeistososialistit levittävät yhä vieläkin vanhaa harhaluuloa, että yhteiskunnan muuttaminen sosialistiseksi on muka saavutettavissa sitä tietä, että he — oikeistososialistit — saavat vaaleissa äänen enemmistön ja siten porvaristo rauhallisesti alistuu eduskunnan sosialistisen enemmistön määräysvaltaan. Tämän petoksen vastapainoksi Kommunistinen Manifesti osoittaa oikean, realisen tien sosialismiin, osoittaa että sosialismiin päättäksemme on "kukistettava porvariston herravalta", "muutettava proletariaatti vallassaolevaksi luokaksi", joka on käytävä käsiinsä joutunutta valtiollista valtaa "saadakseen askel askeleelta otetuksi porvaristolta pois kaiken pääoman" . . .

Syvästi halveksien puhuu Kommunistinen Manifesti taantumuksellisista sosialisteista, jotka pyrkivät "lieventämään luokkataistelua ja sovittelemaan vastakohtia". Silloisessa Saksassakin, missä oli tulossa porvarillinen vallankumous ja missä kommunistit senvuoksi taistelivat yhdessä porvariston kanssa itsevaltiutta ja feodaalisia maanomistajia vastaan, katsoivat Kommunistisen Manifestin tekijät, ettei kommunistien pitänyt hetkeksikään

lakata "kehittämästä työläisissä mahdollisimman selvää tietoisuutta porvariston ja proletariaatin välisen vihollisuussuhteen luonteesta".

Nykyään vallitsevissa oloissa, joissa taantumuksellisen porvariston luokkavalta on käynyt koko ihmiskunnan vitsaukseksi aikaansaaden työtätekevälle kansalle ennenkuulumattomia kärsimyksiä ja sodan kauhuja, kajahtavat entistä väkevämmällä voimalla Kommunistisen Manifestin loppulauseet:

"Vaviskoot vallassaolevat luokat kommunistisen vallankumouksen edessä! Proletaareilla ei ole sinä menetettävänä mitään muuta kuin kahleensa. Mutta voitettavana heillä on koko maailma!"

Tosiaan, vanha "Kommunistisen Puolueen Manifesti" ei suinkaan ole mikään museoesine. Se on vallankumouksellisen työväenliikkeen säihkyvä miekka. Oltuaan kansainvälisen proletariaatin aseena jo täyden vuosisadan, se ei ole vähääkään menettänyt iskuvoimaansa.

II

Kokonaisen vuosisadan kestänyt myrskyisä yhteiskunnallinen ja valtiollinen kehitys on luonnollisesti tuonut mukanaan paljon uutta, tärkeää kokemusta, jota Kommunistinen Manifesti ei vielä voinut kuvastaa eikä huomioonottaa.

Marx ja Engels itse moneenkin kertaan korostivat, kuinka välttämätöntä on ottaa huomioon se uusi kokemus, mitä historia edelleen kehittyessään meille antaa. Marxilaisuus, joka on läpeensä vallankumouksellista oppia, vaatii teoriansa lakkaamatonta kehittämistä sen mukaan kuin historialliset olot muuttuvat. Marxin ja Engelsin jälkeen ovat suurimmat ajattelijat ja vallan-

kumousmiehet, Lenin ja Stalin, kehittäneet marxilaisuuden oppia edelleen proletariaatin luokkataistelulle auneissa uusissa olosuhteissa. Leninismi on imperialismin ja proletaaristen vallankumousten aikakauden marxilaisuutta, aikakauden, joka samalla on sosialismin voiton aikaa kuudennessa osassa maapalloa.

Tämä marxilaisuuden edelleenkehittäminen ei ole vähimmässäkään määrin horjuttanut Marxin ja Engelsin teorian perussisältöä. Päinvastoin, Lenin ja Stalin ovat aina puolustaneet tämän teorian perussisältöä kaikilta vastustajain hyökkäyksiltä; he ovat entistä vankemmin ja syvemmin perustelleet sitä, sekä rikastuttaneet Marxin oppia uudella kokemuksella. Tämä koskee ennen kaikkea dialektisen ja historiallisen materialismin oppia, jonka pohjalla Marx ja Engels jo Kommunistisessa Manifestissa tieteellisesti todistivat porvariston häviön ja proletariaatin voiton olevan historiallisen välttämättömyyden, todistivat, että porvarillisen yhteiskunnan sijaan on välttämättä tuleva kommunistinen yhteiskunta.

Jos jonkinlaiset Marxin opin vastustajat ovat aikanaan yrittäneet kumota tätä kaikista yhteiskunnallisen kehityksen teorioista tieteellisesti pätevintä ja edistyneintä. Sen kimppuun hyökkäsivät porvarilliset talousoppineet, kätoliset jesuiitat, sosialistiset revisionistit, ja sitä värentelivät keskustalaiset opportunistit marxilaisuuden "puolustamisen" varjolla. Mutta niin uuraasti kuin ne yrittivätkin sitä jäytää ja purra, eivät ne saaneet aikaan muuta kuin hampaansa rikki purruiksi. Koko ylettömästä marxilaisvastaisen kirjallisuuden paljoudesta ei ole todelliseen yhteiskuntatieteeseen jäänyt jälkeäkään. Itse elämä on ruhjonut marxilaisuuden arvostelijain argumentit. Mitä pitemmälle kehitys on kulkenut, sitä enemmän on elämä osoittanut, että luokkataistelu por-

varillisessa yhteiskunnassa kehittyä juuri siihen suuntaan ja sitä päämäärää kohti, kuin Kommunistisessa Manifestissa jo oli viitoitettu.

Näin ollen Kommunistinen Manifesti on nykyajan kansainväliselle proletariaatille mitä arvokkain varmuudentunnon lähde, josta se voi ammentaa itselleen luottamusta asiansa edistymiseen ja menestykseen taistelussa riis-tojärjestelmää vastaan. Samalla Kommunistinen Manifesti tarjoaa meille nyt tilaisuuden sekä varman perustan ja lähtökohdan oikein arvioidaksemme aikamme tärkeintä elinkysymystä: arvioidaksemme, missä määrin objektiivinen historiankulku on jo lisännyt kansainvälisen proletariaatin voiton mahdollisuuksia sen taistelussa luokkavihollisen kukistamiseksi.

Verratkaamme, vaikkapa kuinkakin ohimennen, kansainvälisen proletariaatin objektiivisten voiton edellytysten nykyistä kypsyyssastetta niihin suhteellisesti kehittymättömiin edellytyksiin, mitkä maailmassa olivat olemassa sata vuotta sitten, jolloin Kommunistisen Manifestin nerokkaat kirjoittajat jo näkivät kapitalismin tuhon olevan tulossa ja tieteellisesti sen todistivat. Eikö jokaista meitä hämmästyttä ääretön ero, mikä tilanteen kehityksessä on havaittavissa? Olihan kapitalismilla sata vuotta sitten vielä edessään varsin huomattavat kehitysmahdollisuudet: puolen vuosisadan ajan oli sen kehitys vielä kulkeva noususuuntaan. Siis sinä aikakautena oli kapitalismi vielä suhteellisesti voimissaan, huolimatta auttamattomista ristiriidoistaan ja talouspulistaan. Mutta nykyaikana on kapitalismilla jo takanaan puolen vuosisadan pituinen kausi, jonka aikana sen kehitys on luisunut laskusuuntaan. Nyt se on jo kuoleva, mätänevä kapitalismi, joka on joutunut yleisen pulansa puristukseen. Kaikki kapitalismille ominaiset ristiriidat ovat jyrkästi kärjistyneet ja syventyneet.

Pääero on luonnollisesti siinä, että viime vuosisadalla koko maailma oli pääoman vallassa, mutta nykyaikana, vuodesta 1917 lähtien maailma on jakaantunut kahden vastakkaisen järjestelmän, sosialismin ja imperialismin piiriin. Kolmen viime vuosikymmenen aikana ovat imperialistit tehneet mitä suinkin ovat voineet, saadakseen neuvostovaltion hävitetyksi ja estääkseen sitä vahvistumasta. Mutta Neuvostoliitto on sittenkin vahvistumistaan vahvistunut. Siitä on tullut maailman mahtavin suurvalta. Tämä työväen ja talonpoikain sosialistinen valtakunta on suurena esikuvana koko kansainväliselle proletariaatille. Se on kansojen vapauden ja demokration, niiden turvallisuuden ja edistyksen järkkymätön suojavarustus.

Imperialistisesta järjestelmästä ovat erkaantuneet myöskin kansandemokratian maat. Sitäpaitsi kolme vahvasti aseistettua fasistien valtakuntaa tuli murskatuksi toisessa maailmansodassa. Tämä kaikki merkitsee, että imperialistinen leiri on heikontumistaan heikontunut. Samaan aikaan ovat työväenluokan järjestyneet taistelukykyiset voimat kasvaneet koko maailmassa. Ja kapitalistista riistoa vastaan taisteleva proletariaatti ei enää seiso yksinään porvaristoa vastaan: se on saanut lukuisia liittolaisia talonpoikaisväen ja muiden työtekeväin kansankerrosten riveistä. Sillä on suurena liittolaisena myös imperialistien orjuuttamain siirtomaakansain ja riippuvaisten maiden kasvava kansallinen vapausliike. Nykyajan proletariaatti voi taistelussaan taantumuksellista porvaristoa vastaan, taistelussaan kansojen suvereniteetin puolesta, nojata laajan demokraattisen, imperialisminvastaisen leirin voimiin.

Siis nykymaailmassa on olemassa verrattoman suuriksi kasvaneet sosialismin ja kansanvallan voiton edellytyk-

set, kuten vakuuttavasti on osoitettu tunnetussa 9 kommunistipuolueen julkilausumassa.

Nykyajan kansainvälisellä proletariaatilla on sitäpaitsi olemassa se johtava eturintamajoukko, jota vailla sen voitto olisi mahdoton. Tämän eturintamajoukon muodostavat aikamme kommunistiset puolueet.

Jo Marx ja Engels antoivat useita suuriarvoisia ohjeita, jotka koskivat kommunistien toimintaosuutta proletariaatin luokkataistelussa. He kirjoittivat Kommunistisessa Manifestissa:

”Kommunistit ovat kaikkien maiden työväenpuolueissa päättäväisin ja yhä pitemmälle eteenpäin ponnistava osa; heillä on teoreettisessa suhteessa se etu proletariaatin muihin joukkoihin verrattuna, että he tuntevat työväenliikkeen kalun, sen toimintaohjeet ja sen yleiset tulokset.”

Marxin ja Engelsin teoksissa nämä nerokkaat ajatukset kuitenkin jäivät kehittämättä. Lenin ja Stalin kehittivät opin puolueesta proletariaatin johtavana järjestönä. Nykyajan kommunistisilla puolueilla on käytettävissään voittoisan bolshevikkipuolueen koko rikas poliittinen ja organisatorinen kokemusvarasto. Niillä on käytettävissään suurten voittaja-johtajimme, Leninin ja Stalinin kehittämä todella tieteellinen oppi siitä, miten työväenluokan taistelua on oikein johdettava.

Mitä puuttuu vielä kapitalistisen maailman työväenluokalta? Siltä puuttuu riittävä voimain yhteenliittyminen.

Marx ja Engels kirjoittivat jo Kommunistisessa Manifestissa proletariaatin ”vallankumouksellisen yhteenliittymisen ratkaisevasta merkityksestä”. Myöhemmin Marx ja Engels, ruoskiessaan porvarillisen vaikutuksen lisääntymistä Englannin työväenliikkeessä, arvostelivat ankarasti niitä ammattiliittoja, jotka, kuten he sanoivat, ”sievät johtajinaan miehiä, jotka ovat porvariston ostamia

tai joille porvaristo ainakin maksaa". Imperialismin kaudella, kuten tunnettua, on kaikissa porvarillisissa maissa saanut laajalti jalansijaa työväenliikkeen oppor-tunististen johtomiesten palvelevaisuus ja matelevaisuus porvariston edessä.

Minkä varassa imperialistien taantumuksellinen valta nykyään pysyy pystyssä? Ei pelkän alastoman väkival-lan varassa, vaan myös sen demagogian varassa, jota im-perialistien reformistinen apuväki harjoittaa työväenluo-kan keskuudessa. Taantumuksellinen valta porvarilli-sessa maailmassa pysyy pystyssä työväenliikkeen hajaan-nuksen varassa. Sen vuoksi on nyt kaikkien tietolsten työläisten tärkeimpänä tehtävänä saada tämä hajaannus voitetuksi, saada sosialidemokraattiset petturit paljaste-tuiksi ja eristetyiksi sekä työväenluokan toimintayhteys turvatuksi. Päävaarana työväenluokalla on nykyään omien voimainsa aliarviointi ja imperialistisen leirin voi-man yliarviointi.

Imperialismi on kapitalismin viimeinen aste. Se on lopullisesti tuhoutumaan tuomittu kapitalismi. Se rie-huu kuin haavoitettu peto. Se on vielä vaarallinen, mut-ta sen aggressiivinen hyökkäily ei ole voiman merkki. Taantumuksellisimmilla imperialisteilla on vimmatu pyrkimys mielettömiin seikkailuihin sekä sisä- että ul-kopolitiikassa. Mutta tämä sokea raivo ja seikkailuvim-ma on omiaan vain todistamaan imperialismin jo menet-täneen sisäisen tasapainonsa ja kestävyytensä. Histo-riallinen kokemus on osoittanut, että kaikkein aggressii-visin eli hyökkäysvimmaisimperialismi juuri mielettö-mällä raivollaan jouduttaa omaa tuhoaan.

Venäjällä vuoden 1917 alussa saattoi pintapuolisesta katsojasta näyttää, että tsaarinvallta, joka nojautui mil-joonain pistinten varaan, oli silloin voimakkaampi kuin

koskaan ennen. Mutta muutaman viikon päästä se jo luhistui. Siis kokemus osoittaa, että hillitön taantumus maailmassa ei ole voimakas valta, vaan se on ytimiä myöten mädäntynyt valta, joka ennen pitkää on oleva tuhon oma.